

Daniferen

et halvugentligt Nyheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika, udgivet af DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.

Daniferen udkommer hver Onsdag og Lørdag. Præs. Dr. Kargang i De Forenede Stater \$1.50; til Udlandet \$2.00. Bladet betales i Forskud. Bestilling, Betaling, Adressforandring og alt andet angaaende Bladet adresseres: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.

Bliver sendt til Subscribenter, indtil ubetalt Dødsgebyr modtages af Udgiiverne og at Æld er betalt, i Dødsstemsmedie med De Forenede Staters Postlove.

Bladet behandler alle tilfælde af Kærlighed og Hæder, enten for at løse dem eller for at søge Oplysning om dem. Adressen er: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.

Bidensfaben og Alkoholsagen.

(Foredrag af Kommunelege Mid. Varfen ved Alkoholsamfundets Næringsmiddel- og Alkohol- (Kærlighed).)

I.

Hvis vi med et Ord kan betegne, hvad det er, Bidsfaben har lært os om Alkohol, da kan vi sige, for at bruge et internationalt Ord, at Alkohol er Hymbung, den stærke Hymbung, Verden har set. Der gives intet andet Stof, der som Alkohol har holdt Verden for Nar i Martusinder. Vi havde troet, at de spiritusolige Drikke var stærke, at de brugt maadeholdent, var et sikkert Middel til at forage og bevare vore Kræfter, legemlige som aandelige, og at de kunde bevare os mod Sygdomme. Men Bidsfaben har vist, at det er Hymbung; at de formindster vore Kræfter, forforer Livet, disponerer til Sygdom mere end noget andet Stof. Vi havde troet, at Alkohol var nærrende, men Bidsfaben viser, at det er saa langt fra, at Alkohol er et Næringsmiddel, at den tværtimod er en Gift. Vi troede, at Alkohol kunde tilføre os varme, og mangen stakels Slider tror stadig, at den kan raade Bod paa umiddelbart og erstatte varm Mad, men Bidsfaben viser, at den formindster Legemsvarmen. Man har troet, at Alkohol var nær ved at være det bedste af alle Lægemidler, men hvor stulde det være muligt, naar Bidsfaben nu viser, at den selv i meget smaa Mængder er Gift for Legemets æbleste Væv: Nervetvævet.

II.

Dg saa kommer da til Slutning en anden Gren af Bidsfaben: Statistiken og fortæller os paa fuldstændig uimodsigelig Maade, at den, der er totalalsholende, leder en Del længere end selv de mest maadeholdne Spiritusdrikkere.

Stulde man saa ikke tro, at nu kunde vi sige: Nu maatte da Alkoholsagen inderligere fortælle os om hele Linien og Maalet: Mennekeshedens Frigørelse fra Alkohol, naas i en nær Fremtid!

Men der er desværre langt igen! Thi uagtet Bidsfaben er bleven Alkoholsagens allierede, saa er Alkoholsagens Magt til at putte den, der nyder den, Blaa i Sjænen saa stor, at stadigt den allerstærke Del af Bidsfabens mængdene er dens Modstandere.

Selvfolgelig ikke de Bidsfabensmænd, der selv aktivt bekæmper sig med Alkoholsagen; det er vel kun rent ubetagsfulde, at disse ikke blive totalalsholende; men det er de Bidsfabensmænd, der uden selv at drive Alkoholsagen, i deres Virksomhed maa benytte Bidsfabens Resultater; det er med andre Ord Lægerne.

Paa den nylig i Wien afholdte Antialkoholkongres blev der af en Dr. Meinert fra Dresden udtalt noget saadant, som at ingen Stands gjorde Alkoholsagen saa megen Støtte som Lægerne. Dette er ganske sikkert Sandhed, men efter Referaterne af denne blev det ikke sagt med den tilbørlige Stærke; det var aabenbart en stærk Understrøm af Uvilje mod Lægerne hos Foredragsholderen og dertil er det ingen som helst Anledning. Der er et gammelt fransk Ordspog, der siger: „at forstaae alt er at tilgive alt“. Lægerne er jo ikke samvittighedsløse Menneker; de er hammen være eller bedre end andre, og forstaa man Grundten til deres Holdning over for Alkoholsagen, vil man ogsaa se paa dem med mildere Sjine og ikke længere undres over, at i alt Fald her

hjemme haade Præstestanden og Lærertstanden er forud for dem med Hensyn til Fortsættelse af Videnskabens Resultater. Altsaa, hvorledes gaar det til? Naar den unge Mand kommer til Universitetet for at blive Læge, da medbringer han de samme Forbomme med sig som alle andre, han har maaste allerede fra Barns Været vant til som „styrkende“ at skulle nyde bayersk Æl, Maltøl, Vin og lignende, og at alt Fald er han opdraget med den Tro, at en virkelig Fæstlighed uden Vin er utænkelig. Ved Universitetet erfarer han naturligvis om Resultaterne af de videnskabelige Alkoholdundersøgelser — det var jo utænkeligt andet —; men — en Ting kan siges paa flere Maader, og forbi han faar at vide, at Alkohol er Gift, lader han naturligvis ikke være med selv at nyde den, lige saa lidt som han afslader med Kaffe og Te, uagtet han erfarer, at disse Ting ogsaa indeholder Gift. Dg jeg er temmelig sikker paa, at han intet hører om den uhyre motalte og ækonomiske Støtte, Alkoholen anretter, slikt vilde sikkert Profesorerne finde lignede populære Alkoholdforedrag alt for meget, og dem vilde de af gode Grunde nok vogte sig for.

Naar saa der til kommer, at den unge studerende ser Universitetslæren forordne Alkohol til de fjerne og Afkondensaterne som „helbredende“ og „styrkende“, saa fæster han naturligvis ikke nogen som helst alvorlig Mening ved det, at Alkohol er Gift.

Naar han da efter endt Eksamen borte fra Universitetet, saa tror han med en vis Ret, at han om Alkohol, som om alle de andre nødvendige Ting, ved det mest og bedste, og selvfølgelig trækker han paa Skuldrene og smiler overlegent, naar en Lægmand vil belære ham om Alkoholsagen.

III.

Stylden er da altsaa fra den unge studerende forlagt til Universitetslærerne. Men hvorledes stulde de kunne se Sagen anderledes, end de gør; i Al Spiritusdrikere — om end maaste „maadeholdent“ — er de selv ubegavede Alkoholikere, og det er kun et rent Tilfælde, hvis en eller anden faar Fortsættelse af Alkoholsagen.

Vi ser altsaa, at det ikke er ond Villie hos nogen af Parterne, det er enten Uvidenhed eller, og det især, Mangel paa Fortsættelse og det bliver uundseligt anderledes, for vi, ligesom flere Steder i Tyskland, er saa helvede at faa Universitetslærere, der har drevet selvstændige Alkoholskoler og derved har faaet Sjænen op. Hvor stor Betydning dette har, vil meget snart vise sig, thi Tyskland, der er kommen senere med i Alkoholsagen, vil rimeligvis, netop fordi flere Universitetslærere er totalalsholende, stride meget hurtigere frem end vi; de er findes nu en Forening af afholdne Læger, hvis Tal stadig forøges, og da det er Lægernes naturlige Kald ikke blot at helbrede Sygdommen, men endnu mere at hindre Sygdommen ved at gaa i Spidsen for alle Sundhedsforanstaltninger, saa er intet rimeligere, end at deres Ord har mere Bægt end andres, og at derfor Opfordring til Totalalshold vil have langt større Virkning, naar den kommer fra dem.

Men fandt er det altsaa, hvad der blev sagt i Wien, at ingen har gjort Alkoholsagen saa stor Støtte, og ingen kunde gøre den saa stor Gavn som Lægemanden.

Men hvor langt vi endnu er tilbage, kan jeg give Dem en Forestilling om gennem et Tankesperiment: Tænk Dem, at de Læger, som nu besøger Landet for at agitere for Biddning af Tuberkulosefanatorier, kunde staa frem og tale omintet saaledes: „Vi er udsendte af Danmarks Lægeforening for at meddele Dem, at Flerparten af Danmarks Læger har forenet sig i et Totalalsholdsselskab og agter fremtidig ved Raad og Daad, men først og fremmest ved vort eget personlige Eksempel at kæmpe imod den værste af alle de Sygdomme, Verden har kendt, nemlig Alkoholsagen. Bidsfaben har lært os, at selv „maadeholdent“ Alkoholdriser disponerer til mange forskellige Sygdomme, deriblandt mere end nogen anden til Tuberkulose. Vi har lært, at det bedste materielle Tab ved Alkohol for Danmarks Vedkommende beløber sig til 50 Millioner Kroner, medens det indirekte Tab gennem Arbejdsfærlighed, Sygdom, Ulykkestilfælde, Selvmord, Alkoholdrik, Forbrændelser, Sindssygdom og Død er svimlende højt; for ikke at tale om den enorme Sum af psykiatriske Mennekeslykkeligheder, der findes i Alkoholsagens Spor. Blev hele Danmarks Befolkning totalalsholdende den Dag i Morgen, saa blev der altsaa allerede 50 Millioner Kroner frigjorte, og blev den ene Halvdel brugt som Erstatning til de Erhverv, der blev tabte løse ved Drikkeriets Ophør, saa blev der dog Venge nok tilbage til at bygge Tuberkulosehospitalet for. Men vi er

allige overbeviste om, at da vilde disse alle engang være nødvendige, thi der er Alkoholsagen ikke Tuberkulose, men den dyrere Kærlighed, men det er sikkert den vigtigste, og Tuberkulosen vilde sig selv opføre med at være Folkets Svøbe, naar det var Slut med Spiritusdrikelsen.“

Hvor godt det end er, at der gøres saa meget som muligt for de tuberkulose under de nuværende Forhold, en Tale som den ovenfor er vilde have haft mange Gange mere Værdi for Kampen mod Tuberkulosen end hvad der nu gøres. Men hvor mange af vore Læger tror De vel vilde have Fortsættelse heraf? Stal man dogme efter Antallet af dem, der vidste at være totalalsholende, vel højt et Dufin.

At den Tid vil komme, da alle Læger er det, tvivler jeg ikke om, men hvad kan der gøres for at fremskubbe dette Tidspunkt? Enhver vil jo let kunne se, at dette Spørgsmaal ogsaa har sin humoristiske Side, thi det naturlige var, om det var Lægerne, der i Dag var samlede for at raadslaa om, hvorledes de stulde faa Lægfolk til at blive afholdne, og ikke som nu omvendt.

Direkte at indvirke paa Profesorerne gaar vist næppe, men vi kan, om vi vil, paavirke Lægerne.

Dg jeg vil foreslaa følgende to Maader: Hvis en Læge til en Afholdningsmand eller nogen af hans Familie forordner Alkohol som Medicin eller som styrkende, raader jeg til, at man høflig, men bestemt, protesterer og anmoder Lægen om at vælge et andet Middel, da man ved, at Bidsfaben lener Støtte, som meget let erstatter Alkoholen og ikke har dennes skadelige Virkninger, saavel paa Individet som paa Samfundet. I mange Tilfælde vil det bidrage til, at Lægerne kommer til sig selv at optage Alkoholsagen til Behandling.

Dg dernæst: Hver Gang en Læge nu, og det er heldigvis ret almindeligt, holder helligt Foredrag, og navnlig om Drikkeriet, da at interpellere ham, om han selv er Alkoholsmand, og spørger ham henagende, da at forespørg om hans Grunde til ikke at være det.

Mærkeligt nok hævder det ikke sjældent, at Læger, der ikke selv er afholdne, opfordrer til Totalalshold. De viser Vejen, men gaar den ikke selv. Bliver de nu Gang paa Gang opfordrede til at udbille deres Grunde til at holde sig tilbage, er det sandsynligt, at de ender med at tage det ene rigtige Standpunkt.

Til Slutning vil jeg da udtale det Ænske, at det ikke maa være alt for længe, inden vi ser den danske Lægestand, selv totalalsholdende, forsamle sig, som vi gør det i Dag, til Kamp mod en af Mennekeshedens værste Fjender: Alkohol.

Om Jordklodens Indre.

De fleste tender vider vor uødelige Holbergs geniale Fortælling: „Niels Klims Rejse til Underverdenen“, som jo handler om en Student, der vil undersøge et dybt Jordhul i Norge og derfor lader sig hælde ned i et Lou. Lovet gaar nu itu, og han bliver ved at falde, til han endelig kommer til et Land i Jordens Indre, der er oplyst af en anden Sol og befolket med tanke, gaende og talende Træer, der hvile han gør nærmere Befundtals og hvile religiøse og politiske Jæber han beskriver, saavel som deres Levemaade og Sæder. Og saa den bekendte engelske Forfatter Sir Lytton Bulwer helligede sit sidste Arbejde „the coming race“ til Beskrivelse af en færdig Race Menneker, som boede i Jordens Midte i permanent elektrisk Vælsning og selv i Besiddelse af saa mærkelige elektriske Kræfter, at f. Eks. en Kvindees Blit kunde forlene en Mand, ja endog saa dræbe ham. Forfatteren synes at nære Frugt for, at denne Race, som er os overlegen, en stor Dag skal komme op af en eller anden Mine eller Vulkan og gøre os alle til Slaver.

Men det er jo ikke Romancerne, vi skal søge Oplysning om Jordens Indre, derimod vil vi se, hvad Bidsfaben paa dens nuværende Standpunkt siger berom, og ret mærkeligt er det, at medens denne er naaet saa vidt, at den kan maale Afstanden mellem Stjerneerne i det uaalbare Verdensrum, opdage den temmelig og hellige Bestanddel af fremmede Sole, ja endog tegne et geografisk Kort af vor Nabo, Planeten Mars, saa er den næsten stum, naar man spørger den om, hvad vor Jordklode belaaer af, og den kan endnu ikke med Sikkerhed sige os, hvad der findes nogle Kilometer under vore Fødder.

Mangfoldige Gange har man i forskellige Riner under Jordoverfladen foretaget dybe Boringer, og ved at sænke Termometre ned i Huller, man har boret i Klippemasser, og lade dem blive der tilstrækkelig længe, er man kommen til det Resultat, at Varmen

stiger, jo længere man kommer ned. Denne Stigning er dog ikke konstant; i Gruberne i Erzgebirge f. Eks. var saaledes Stigningen 1 Gr. paa 134 Fod, i Minerne i Uralbjergene var den hurtigere (1 Gr. paa 64 Fod), og andre Forjag viste endnu større Afvigelse, og det synes bevist, at Varmen stiger hurtigere i Kulgruber end i Metalgruber, og i disse igen hurtigere end i Lerlag. I Gennemsnit antager man i Almindelighed, at Stigningen er 1 Gr. pr. 96 Fod, og fortsættes den videre, maatte man i en Dybde af 8,600 Fod faa det togende Bands Temperatur, og i en Dybde af 7 Mil vilde den overhøje 1600 Gr., en Temperatur, ved hvilken Jern og de fleste Stenarter smelter. Men om Temperaturen saaledes vedbliver at stige og i hvilket Forhold, er endnu ikke opdaget, dog er der en Del, der taler for, at Stigningen kun naar et vist Punkt og saa aftager igen; men det er kun ad indirekte Vej, man kan komme til Formodning herom; thi Menneker kan jo ikke arbejde under slige Varmegrader.

Denne stigende Varme i de dybere Jordlag fremtænder absolut Tanken om et underjordisk Ildsted med en uhyre Varme, og denne Tante bestyrkes yderligere ved de varme Kilber, som paa mangfoldige Steder vælter frem fra Jordens Indre, og af hvilke enkelte kan have en Temperatur nær 100 Gr., altsaa nær Kogepunktet, saaledes f. Eks. har Vandet i Chaubes Vigen en Varmegrad af 80 Gr. og i Genjer paa Island 85 Gr. paa Overfladen og 127 Gr. i 64 Fods Dybde. Her maa dog bemærkes, at man ikke af Bandets Temperatur kan beregne Dybden, hvorfra det kommer, thi der er andre Grunde, som kan bringe Temperaturen til at stige efter en større Maalestok, saaledes f. Eks. det stærke Tryk, Vandet er under, og som bevirker, at Røgningen fordrer en højere Temperatur, „da Kogepunktet er den Temperatur, ved hvilken Dampens Spænding er lig med det Tryk, som hviler paa Væskens.“

Væleleses iher Vulkanerne paa, at der er en glødende Masse i Jordens Indre, men de staar næppe i Forbindelse med en central Ild, dertil er de altfor overløbsige og tillige ligger de altid i Nærheden af Havet. Det er ogsaa godtgjort, at de vulkaniske Udbrud stuldes Haabvægt, som enten trænger ind gennem underjordiske Revner eller siver gennem Jordforpen, og som ved at komme i Værsring med den smeltede Lava udbiller Vanddamp, hvis Spænding bliver stærkere og stærkere, indtil den bevirker et Udbrud, og den Masse, et saabant Udbrud kan præstere, er aldeles forhabende. Man er derfor berettiget til at antage, at der under en fast Støtte, der kan variere fra 3 til 13 Mil, findes en sammenhængende glødende Klode. Men er nu den Klode, paa hvilken Lavamassen hviler, flydende eller fast? Ja, herom er der flere Meininger. De, som antager, at den er fast, hæver blandt andet, at hvis Jordens Klode var en flydende Masse, da vilde Solens og Maanens Tiltrækning, særlig ved Jævnbægtstider, hvor de virker i Forening, fremtvinge Ebbe og Floed ligesom paa Havet, og den bølgeformige Bevægelse, som derved fremkom, maatte have en tendelig Indvirkning paa den forholdsvis tynde Jordforpe. Paa den anden Side er det meget lidet sandsynligt, for ikke at sige umuligt, at den er en fast Masse; thi det uhyre Tryk, den er under, og som i Jordens Centrum maa være over 42 Millioner Pund paa en Kvadrattomme, vil utvivlsomt bevirke, at alle faste Stoffer maa antage en beagtig Form. Det er derfor sandsynligt, at Jordforpen, som ikke er synderlig tyk, omgiver en flydende og glødende Lavamasse, der hviler paa en beagtig Klode, men om denne er glødende eller ikke, er endnu et Mysterium, som ikke er mere opløst end det var paa Dantes Tid; som bekendt kommer han i sit verdensberømte Dig „Helvede“ til Jordens Centrum, hvor han til sin Forbavselse træffer sig i Stedet for Ild og finder Lucifer stivfrosset i Stedet for i Gløder.

Men hvorfra kommer denne Jordvarme? Herom giver Astronomien os nogen Oplysning. Efter Laplaces Teori, som nu er antaget af alle Astronomer, dannes alle Sole af Taagmasser, som paa Grund af den roterende Bevægelse koncentrerer sig lidt efter lidt og bliver lyste. Ved saaledes at trække sig sammen, blev Rotationen hurtigere, hvorefter Solen efterlod Taagebælter, af disse dannedes koncentriske Ringe (f. Eks. Saturns Ringe), som sprang itu i flere Dele, og som, idet de hører sig træk sig sammen, antog en rundagtig Form med en bestemt Omdrejning om Solen. Saaledes opstod

Planeterne, som ved at afkøles, igen affatte de Drabanter, som nu følger dem. Jorden har saaledes oprindeligt været en varm og lyste Sol (man antager med en Varmegrad af 9000 Gr.), hvis Overflade i Løbet af Martusinder er afkølet og størnet, men som i sit Indre har beholdt en Del af den oprindelige Varme. Dg det er næppe rimeligt, at denne vil formindskes, thi vor Planet er jo en af de nærmeste ved Solen, som i umiddelbar Færd har sendt sine varmende Straaler paa den.

Denne Stigning er dog ikke konstant; i Gruberne i Erzgebirge f. Eks. var saaledes Stigningen 1 Gr. paa 134 Fod, i Minerne i Uralbjergene var den hurtigere (1 Gr. paa 64 Fod), og andre Forjag viste endnu større Afvigelse, og det synes bevist, at Varmen stiger hurtigere i Kulgruber end i Metalgruber, og i disse igen hurtigere end i Lerlag. I Gennemsnit antager man i Almindelighed, at Stigningen er 1 Gr. pr. 96 Fod, og fortsættes den videre, maatte man i en Dybde af 8,600 Fod faa det togende Bands Temperatur, og i en Dybde af 7 Mil vilde den overhøje 1600 Gr., en Temperatur, ved hvilken Jern og de fleste Stenarter smelter. Men om Temperaturen saaledes vedbliver at stige og i hvilket Forhold, er endnu ikke opdaget, dog er der en Del, der taler for, at Stigningen kun naar et vist Punkt og saa aftager igen; men det er kun ad indirekte Vej, man kan komme til Formodning herom; thi Menneker kan jo ikke arbejde under slige Varmegrader.

American Line.
De, som venter at tilbringe Julen i det gamle Land, burde særlig læste Opmærksomheden paa de To store JULE-EXKURSIONER, der afgaar fra New York med nedenstaaende Dampskibe: **Dobbelkræuet Expressdamper Philadelphia** **Dobbelkræuet Expressdamper St. Paul** d. 4. Dec. Kl. 10 f. m. d. 11. Dec. Kl. 10 f. m. En bekvem og hurtig Rejse garanteres hvis De rejser med et af ovennævnte populære Postskibe. Hvis De vil fejre Julen i Danmark, saa rejst over Havet med „Philadelphia“ eller „St. Paul“. Tilskriv os for Prisliste og Ekскурsonsprogram. **INTERNATIONAL NAV. CO.,** Cor Dearborn & Washington Str. CHICAGO, ILL.

Fabricius' Kirkehistorie.

Ildbunden i fint komponeret Bind med Luthers Billede paa Forsiden. 482 Sider. Bogen er en samlet, let tilgængelig og kort Fremstilling af hele Kirken Historie, dens Udbredelse, Kamp og Sejr igennem Tidene, fra den ældste Tid indtil vore Dage, ledsaget af Kort og af Kirken store Mænd med ialt 170 Illustrationer. Koster godt indbunden kun \$2.50. Alerede solgt i 25,000 Eksemplarer i Danmark. **DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.**

Jule-Litteratur.

- Evers, Ernst.** Hjem ad Fem kristelige Fortællinger. Indb. 65c. Julelottet. Indb. 70c. I det i L. h. Indb. 80c. A dventlottet. 6 kristelige Fortællinger. 117 Sider. 3 Dmslag 40c., indb. 60c.
- Fire Fortællinger.** af Hans. 3 Dmslag 10c.
- Kris, A.** 3 Stille og Stor m. Tre Fortællinger. 175 Sider. 3 Dmslag 60c. Stilhe d. 88 Sider i Dmslag 10c.
- Frelst ved en Salme.** En god Fortælling. 96 Sider. 3 Dmslag 15c.
- Havergall, Frances Ridley.** En Time med Jesus. 16 Sider. 3 Dmslag 5c.
- Hvad tror du?** 16 Sider. 3 Dmslag 5c., 12 for 50c., 100 for \$3.00.
- Hvad Maanen fortalte.** En Julegave fra — n. 52 Sider. 3 fint Dmslag 20c.
- Hyrdeengen.** 30 Sider. 3 Dmslag 10c.
- Jensen, Harald.** 3 Ionsis m. n. 52 smaa Sider. 3 Dmslag 10c.
- John.** Fortælling af K. 84 smaa Sider. 3 Dmslag 15c.
- Jesu Billede.** Dig af A. Munch. Efter en romersk Legende. En meget passende Julegave. Pris godt indb. 25c. In d h o l d: Kristus fødselsdag; et Dig. — Fred paa Jordan. — Anden Julegave; et Dig. — En glædelig Jul. — Lille Marias Juletræ.
- Julegave** for Søndagsstoler og Familier. Smukt indbunden 25c.
- Julestjernen.** Et elegant illustreret Julehæfte, udgivet af N. P. Madsen og H. J. C. Mathiesens. 3 smukt Dmslag. Fint udstyret med Billeder: Ansgar døber et Barn og Billede af danske Præster. 1899. Redfat Pris 35c. Do. 1900. — Redfat Pris 45c. Do. 1901. Et færdig og kan leveres før Jul. Indbunden Deres Bestilling i Tide. Pris 50c.
- Julefortællinger, Co.** Af A. Bollmar. 40 Sider. 3 Dmslag 10c.

Danish Luth. Publ. House, BLAIR, NEBR.